

[Начало](#) > ... > [Вашите Права](#) > [Жертви На Престъпления](#) > [Права На Жертвите – По Държави](#) > 2 -
МОИТЕ ПРАВА ПО ВРЕМЕ НА СЪДЕБНИЯ ПРОЦЕС

2 - МОИТЕ ПРАВА ПО ВРЕМЕ НА СЪДЕБНИЯ ПРОЦЕС

[Как мога да участвам в съдебния процес?](#)

[Какви са правата ми като свидетел?](#)

[Не съм пълнолетен. Имам ли допълнителни права?](#)

[Мога ли да получа правна помощ?](#)

[Как мога да получа защита, ако съм в опасност?](#)

[Как мога да поискам от извършителя обезщетение за претърпени вреди или да получа обезщетение от държавата?](#)

[Съществуват ли възможности за постигане на споразумение/помирение или за започване на медиация между мен и извършителя?](#)

[Аз съм чужденец. Как са защитени моите права и интереси?](#)

[Допълнителна информация](#)

Как мога да участвам в съдебния процес?

В качеството на пострадал от престъплението или [граждански ищец](#)¹ (*partie civile/burgerlijke partij*) ще бъдете уведомен в писмена форма за датата, на която делото ви ще се разглежда от съда. Ако до този момент не сте се конституирали като граждански ищец, може да предявите граждански иск пред наказателния съд в тази фаза; можете да се конституирате като граждански ищец по всяко време до приключване на устните прения. Ако нямате адвокат и желаете да предявите гражданския си иск в хода на съдебното заседание, вие трябва да:

- се явите навреме;
- се представите пред уредника на залата и проверите дали сте в правилната зала;
- пристъпите към председателя на съдебния състав, когато извика името на обвинения, от когото ще искате обезщетение;
- предадете на съда иска си, заедно с всички документи, доказващи претърпените от вас вреди;
- предоставите екземпляр от иска си на адвоката на обвиняемия;
- запазете оригиналите на представените документи;
- предоставите допълнителна информация, ако председателят на състава поиска такава, след което съдът ще регистрира иска ви за обезщетение.

Съдебните заседания обикновено са открити за широката общественост. Това означава, че всеки човек на възраст под 14 години може да присъства на съдебното заседание. Следователно приятелите, съседите и семейството ви журналистите и всички заинтересувани лица се допускат да присъстват в съдебната зала. Само при извънредни обстоятелства (напр. при престъпления срещу половата неприкосновеност) съдебните заседания се провеждат при закрити врати. Това означава, че широката общественост и медиите не се допускат в залата. Можете да отправите молба до съдията за провеждане на заседание при закрити врати. Провеждането на заседание при закрити врати е изрично разрешено, когато става въпрос за жертви на определени престъпления срещу половата неприкосновеност, като например изнасилване или сексуална агресия. Съдията може също да разпореди провеждането на заседание при закрити врати

с оглед на интересите на ненавършило пълнолетие лице или за защита на неприкосновеността на личния живот на страните. Съдията обаче винаги произнася присъдата в публично заседание.

Ако искате да ви бъде присъдено обезщетение от наказателния съд (посредствомпредявяване на граждански иск в наказателното производство), трябва да докажете претърпените от вас вреди. Съдията ще се произнесе по вашия граждански иск в края на производството. По време на съдебния процес трябва да бъдете представяван от адвокат. Ако искате да избегнете пряк контакт с обвиняемия, вашият адвокат може да присъства на заседанието от ваше име (не е възможно обаче да се противопоставите на присъствието на обвиняемия в съдебната зала). Физическото ви присъствие е наложително единствено когато сте призован като свидетел.

Не можете да разисквате делото отделно с прокурора.

Какви са правата ми като свидетел?

Ако сте направили изявление по време на разследването, не следва автоматично, че от вас ще бъде поискано да потвърдите изявлението си в съда. Изключение в това отношение съществува, когато делото се разглежда от [наказателен съд](#)² (*cour d'assises/hof van assisen*).

Когато обаче сте призован да се явите лично и спрямо вас се прилага мярка за защита или не сте в страната, може да бъдете разпитан чрез видео- или телеконференция. При нужда е възможно звученето на гласа ви да бъде изменено и лицето ви да бъде прикрито.

В качеството на свидетел имате право на обезщетение, изразяващо се в предварително определена сума (разноски за явяване) и сума, чийто размер варира в зависимост от изминатите километри (разноски за пътуване). За да получите това обезщетение, трябва да се свържете с деловодството на съда (*greffe/griffie*), в който сте се явявали като свидетел и да представите призовките, които сте получили от уредника на залата, заедно с доказателство за самоличност. Можете да получите обезщетението веднага от деловодството в рамките на работното време.

Не съм пълнолетен. Имам ли допълнителни права?

Като лице, което не е навършило пълнолетие, ще бъдете защитен от разкриване на вашата самоличност. Всяко публикуване или разпространяване на снимки, рисунки или други документи, които могат да разкрият вашата самоличност, съставлява престъпление.

Ако сте били разпитан с помощта на аудиовизуални средства ви, не е необходимо да се явявате лично в съда, освен ако той счете това за необходимо с оглед установяване на истината. В такъв случай съдията ще поиска от вас да се явите, като посочи причините за това. Ви можете обаче да отправите молба до съдията за провеждане на заседание при закрити врати. Провеждането на заседание при закрити врати е изрично разрешено, ако сте жертва на определени престъпления срещу половата неприкосновеност, като например изнасилване или сексуална агресия. Съдията може също да разпорежи провеждането на заседание при закрити врати с оглед на интересите на ненавършило пълнолетие лице или за защита на неприкосновеността на личния живот на страните.

Мога ли да получа правна помощ?

Ако сте предявил граждански иск в качеството на граждански ищец в наказателното производство, можете да изберете да присъствате лично на заседанието или да бъдете представяван от адвокат.

За да получите начален правен съвет, може да се обърнете към екипа за първоначална правна помощ (*aide juridique de première ligne/juridische eerstelijnsbijstand*), чиито адвокати предоставят безплатни правни съвети в определени часове на определени дни и могат при необходимост да ви насочат към специализирани служби. Консултации се организират в съдебните палати, мировите съдилища, правосъдните центрове, общинските администрации и т.н. Можете да намерите правосъдни центрове (*maisons de justice/justitiehuizen*) във всеки съдебен район (съществува информация за контакт на [френски](#) или [нидерландски език](#)) или да се свържете със [служба за подкрепа на жертвите на престъпления](#).

За получаване на подробни правни съвети, помощ и представителство, трябва да ангажирате услугите на адвокат. В зависимост от доходите ви неговите услуги могат да бъдат изцяло или отчасти безплатни в рамките на системата за правна помощ от второ ниво. Редица категории лица, намиращи се в определени ситуации, като например ненавършили пълнолетие лица или лица с умствени увреждания, винаги имат право да бъдат представлявани безплатно от адвокат.

Ако искате да кандидатствате за правна помощ от второ ниво, следва да се свържете с [бюрото за правна помощ](#) (*Bureau d'Aide Juridique/Bureau voor Juridische Bijstand*), което се намира във всяка съдебна палата. Трябва да представите документация, от която става ясно, че влизате в една от специалните категории лица или че разполагате с ниски нетни доходи. Бюрото ще вземе решение в рамките на две седмици дали да одобри вашето заявление и ще ви изпрати координатите за връзка с адвоката, който ви е определен. Можете също да попитате избран от вас адвокат дали желае да работи съгласно условията за правната помощ от второ ниво. Ако адвокатът се съгласи на това, той ще влезне от ваше име в контакт с Бюрото, за да поиска одобрение на вашето заявление.

Ако финансовите средства, с които разполагате, са скромни, при определени условия можете да поискате също така освобождаване от някои процедурни разноски (напр. разноски за съдебен изпълнител или за копия от преписката по делото) съгласно условията за правна помощ. За да се възползвате от тази възможност, трябва да подадете молба до бюрото за правна помощ на наказателния съд, разглеждащ делото. Ако вече сте конституиран като граждански ищец, можете да отправите молбата в писмен вид или устно до наказателния съд, разглеждащ делото.

Препоръчително е да проверите добре застрахователните си договори, за да видите дали имате застраховка за правни разноски. Свържете се със застрахователния си посредник.

По време на съдебното производство можете да получите помощ от персонала на правосъден център или служба за подкрепа на жертви на престъпления.

Как мога да получа защита, ако съм в опасност?

Ако сте изложен на опасност по време на наказателното производство и прокурорът ви е предоставил частична или пълна анонимност по време на етапа на разследване, можете да отговоряте на въпроси по време на съдебния процес посредством телеконференция или видеоконференция. При нужда е възможно звученето на гласа ви да бъде изменено и лицето ви да бъде прикрито.

Когато сте призован да се явите пред съда в качеството на свидетел и не сте бил разпитан по време на разследването, съдът може да разпорежи самоличността ви да не бъде разкривана в протокола от заседанието.

Ако сте пострадал от сексуална агресия или изнасилване, ще ви бъде осигурена защита от разкриване на самоличността ви в медиите. Всяко публикуване или разпространяване на снимки, рисунки или други документи, които могат да разкрият вашата самоличност, съставлява престъпление.

Ако обвиняемият не е задържан под стража в досъдебното производство и се опасявате от възможността да се окажете лице в лице с него преди началото на съдебното заседание, можете да се свържете с персонала на правосъден център. С оглед на всякакво избягване на такъв контакт, някои съдилища разполагат с отделни чакални.

Как мога да поискам от извършителя обезщетение за претърпени вреди или да получа обезщетение от държавата?

Ако искате да получите парично обезщетение по време на наказателния съдебен процес, трябва да предявите граждански иск в наказателното производство. Можете да претендирате обезщетение за всички претърпени вреди като телесни повреди и свързани с тях медицински разноски, морални вреди, материални вреди (напр. загуба на възнаграждение, пропускане на учебна година, загуба на работно място или увреждане на автомобил или облекло), разноски за погребение, и др.

Ако установи на вината на извършителя, наказателният съд ще разгледа гражданския ви иск и ще констатира, че имате право на обезщетение. След това съдът ще оцени претендираните вреди.

Ако по някаква причина не сте взели участие в наказателното производство, можете да изберете за предявите иск пред гражданските съдилища. Тази възможност е също налице, ако прокуратурата реши да прекрати наказателното преследване. Гражданският съд бива сезиран с призоваването на лицето, причинило вредите, освен ако всички страни са съгласни да се явят доброволно. При участие на застраховател (например след пътно произшествие), можете да призовете също застрахователя. Производството пред гражданските съдилища се различава съществено от наказателното производство. Така например, вие самите трябва да докажете, че ответната страна отговаря за вредите, въпреки че можете да направите това като представите копия от доказателствата по наказателното дело, дори и то да е прекратено. Ако има висящо наказателно производство, гражданският съд трябва да спре производството, образувано пред него, до постановяване на решението на наказателния съд. Гражданският съд е обвързан от констатациите на съда по наказателното дело. Имайте предвид, че предявяването на иск пред гражданските съдилища е свързано също с разноски.

Това е друг начин да получите обезщетение от извършителя, в случай че прокурорът е решил да прекрати наказателното преследване (приятелско споразумение или наказателна медиация). Можете също да получите обезщетение от извършителя посредством медиация. Така например в повечето случаи ще получите обезщетение, ако прокурорът предложи наказателна медиация или приятелско споразумение на извършителя.

Не винаги е възможно да получите обезщетение от извършителя (например когато извършителят не може да бъде открит или задържан) или да ви бъдат възстановени всички вреди от застрахователя. Ако сте жертва на тежко престъпление, извършено предумишлено, при определени условия можете да получите обезщетение от държавата. За повече информация относно възможността за обезщетение от държавата, направете справка на информационните страници на Европейската съдебна мрежа (достъпни на [френски](#), [нидерландски](#), [немски](#), [английски](#) и и на други езици).

Ако обвиняемият бъде признат за виновен, той трябва да ви възстанови разноските по гражданския иск, които включват част от хонорара на вашия адвокат. Съдът определя съответния размер на обезщетението при произнасянето на присъдата по делото.

Ако наказателното производство е образувано в резултат на това, че сте повдигнали обвинение срещу извършителя непосредствено пред съда или че сте били конституиран като граждански ищец, и обвиняемият впоследствие е оправдан, съдът може да разпорежи да възстановите всичките или определена част от разноските, възникнали за държавата и обвиняемия.

Съществуват ли възможности за постигане на споразумение/помирение или за започване на медиация между мен и извършителя?

Може да поискате медиация за поправяне на причинените вреди (*médiation réparatrice/herstelbemiddeling*) във всеки момент от производството: преди внасянето на делото в съда, по време на разглеждането му от съда и след произнасянето на присъдата. Медиацията за поправяне на причинените вреди се осъществява отделно от наказателното производство и не го замества. Ето защо съдебните органи остават отговорни за всяко решение, отнасящо се до наказателното преследване, постановяването на присъдата и нейното изпълнение.

Медиацията за поправяне на причинените вреди не се осъществява от държавата, а от две неправителствени организации: [Suggnomè](#) във Фландрия и [Médiate](#) във Валония. Те разполагат с местни служби във всички съдебни райони.

Споразумението, постигнато в резултат от този вид медиация, е поверително и се изпраща на съда след като и двете страни са дали съгласието си за това. В съдебното решение трябва да бъде спомената осъществената медиация за поправяне на причинените вреди, но съдията не е задължен да вземе предвид постигнатото споразумение.

Съдия от съда за младежта може да разпреди провеждането на групово конференция във връзка медиацията за поправяне на причинените вреди (*concertation restauratrice en groupe/hergo*).

Аз съм чужденец. Как са защитени моите права и интереси?

Ако сте конституиран като [граждански ищец](#)¹ или свидетел, но не говорите официалния език, използван в производството, ще ви бъде назначен устен преводач. Правни документи обаче не могат да бъдат преведени безплатно.

Допълнителна информация

- Закон от 1 август 1985 г. относно някои данъчни и други мерки — на [нидерландски](#) и [френски език](#)
- Закон от 8 април 1965 г. за защитата на младежта, отговорността на непълнолетните извършители на престъпления и възстановяването на вредите от тези престъпления — на [нидерландски език](#)
- Конституция - на [нидерландски](#) и [френски език](#)
- Наказателно-процесуален кодекс - на [нидерландски](#), [френски](#) и [английски език](#)
- Кодекс на съдебната власт - на [нидерландски](#) и [френски език](#)
- Кралски указ от 27 април 2007 г. относно съдебните разноски при наказателни производства

1. Граждански ищец Можете да подадете граждански иск пред наказателен съд във всеки момент от наказателното производство, дори да не сте подали оплакване в полицията. В допълнение към правата на жертва на престъпление, въз основа на качеството ви на граждански ищец ще ви бъде предоставено правото:

- да искате възстановяване на вреди;
- да бъдете изслушан от съда;
- да ви бъдат възстановени разходите при приключване на производството;
- да поискате устен преводач по време на съдебното производство;
- ако вашият граждански иск е допустим и основателен, ще получите редица права в наказателното производство, без да е необходимо да подавате искане за признаването ви за пострадал до до съда по прилагане на наказанията.

Ако прокуратурата вече е образувала наказателното производство, можете да бъдете конституиран като граждански ищец в производството, като направите изрична декларация. Можете да направите това във всеки момент по време на разследването и съдебната фаза, но във фазата на въззивното обжалване тази възможност вече не съществува. В случай на дребно нарушение (*contravention/overtreding*) или леко престъпление (*délit/wanbedrijf*), можете да предявите граждански иск пред съдия-следователя, който от своя страна е задължен да започне наказателно разследване. Имайте предвид, че съвещателният състав може все пак в края на разследването да реши, че не съществуват достатъчно доказателства за предаване на извършителя на съд. Ако искате да получите обезщетение за нанесени вреди, трябва да докажете претърпените от вас вреди. Съдът ще прецени допустимостта на иска ви и ще го уважи или отхвърли. Ако досъдебното разследване не е приключило в срок от една година, считано от започване на разследването, в качеството на граждански ищец имате право да сезирате обвинителния състав. Това ви дава възможност да упражнявате непряк контрол върху провеждането на разследването.

2. Наказателен съд Наказателният съд (информация за контакти можете да намерите на [нидерландски](#) и [френски език](#)) е временна наказателна юрисдикция, която може да бъде свиквана във всяка провинция и в съдебния район на Брюксел. Той е компетентен да разглежда дела за всички престъпления (*crimes/misdaden*, напр. убийство и други престъпления, за които законът предвижда наказание от пет години лишаване от свобода до доживотен затвор, политически престъпления, престъпления във връзка с дейността на пресата (с изключение на онези, които са повлияни от расизъм или ксенофобия). За разлика от постоянните юрисдикции, наказателният съд трябва да се конституира отново за всеки отделен случай. Председателят на съдебния състав е съдия от апелативен съд. Председателят се подпомага от двама съдии от първоинстанционни съдилища. Съдебното жури се състои от дванадесет членове на широката публика, избрани със жребий, като не повече от две трети от първоначалния брой на членовете могат да бъдат от същия пол. Членовете на съдебното жури трябва да имат право да гласуват, да се ползват с пълни граждански и политически права, да са на възраст между 28 и 65 години, да могат да четат и да пишат, да не са осъждани за престъпления, за които им е наложено наказание лишаване от свобода над

четири месеца или наказание общественополезен труд за повече от 60 часа. Само съдебното жури се произнася относно вината или невинността на обвиняемия. Съдебното жури и професионалните съдии определят заедно наказанието. Решенията на наказателния съд подлежат само на касационно обжалване.

■ Последна актуализация: 03/07/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.